

Изази суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф. на по год.
3 ф., на четврт годину 1 ф.
и 60 новчића.

За све остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франка, на по
године 10 франка, на чет-
врт године 5 франка.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Прегледа штампана се у пла-
ћеним писмима непосредно
администрацији „Гласа Цр-
ногорца“ на Цетиње, а може
се и лартом уплатити на
пошту у Котор. Донесен ши-
љу се уредничтву. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се до
реда 5 новчића. За веће и
на дуж вријеме мање.

ЦЕТИЊЕ, 15 септембра.

У прошли понедјељник (3/15 сеп.)
Била је Оршави, гдје се дунавски
коловрати провијају кроз „Гвоздена
Врата“, између тврдних литица Кар-
пата и Балкана, значајна свечаност.
Састали су се мађарски и српски ми-
нистри, да свечано и договорно благо-
словје почетак рада око уређења тог
воденог пролаза, око проширења „Гвоз-
дених Врата“ (Демир Каније, Бердана).“

„Међународни значај тог дана,“
вели „Нестер Лојд,“ „налази се и у
личном састанку наших државника
са српским министрима. И ако
није било конференције, као што се
веки преварише те највише јавише,
ишак је неуспјешним начином пала сло-
бодна, искрена ријеч, која је обасјала
праве тежње. Слободном измјеном ми-
сли расиранила су се пријатељски сва
парбена питања између наших и срп-
ских државника.“

При обједу је наздравно мађар-
ски министар пресједник, гроф Була
Сапарија, француски, ову здравницу:

Господе! Проучавају историју по-
тоњих вјекова, ми налазимо небројених
страница, које говоре о својскијем одно-
сима између Угарске и Србије. Оба вој-
ничка народа, ми смо много пута војевали
раме уз раме против једног непријатеља,
који је тада био наш заједнички непри-
јатељ; исто тако и трговачки односи, у ко-
лико их је тада било, бјеху најбољи изме-
ђу обје земље. — Ми смо оба, кроз вје-
кове, били спријечени те се не могосмо
придружити напретку западне цивилизаци-
је. Свечаност коју ми светкујемо данас,
то је свечаност напретка и цивилизације
и то је уједно потврда, да смо се ми тру-
дили и да својим чиниома како биемо на-
кнадни изгубљено вријеме. Као што смо у
старо вријеме живјели сложни са својим су-
вједима Србима, тако, увјерен сам, нема
разлога да се та срдачна слога (entente
cordiale) не обнови, у толико више што је
династја Обреновића одавна увидјела, да
је корисно по обје земље, да се одржава

пријатељство између Србије и Аустро-Угар-
ске. Ја вас молим да пијемо у здравље
једнога Члана те династије, Краља Алек-
сандра. Ми му најискреније желимо, да
дуго гледа под својом владом своју земљу
у добру, свој народ задовољан и у лијепи
слози са владалачком лозом. Да живи Ње-
гово Величанство краљ Александар од Ср-
бије!

Српски министар предсједник, Ђенер.
Сава Грујић, одговорио, како се радује што
је гр. Сапарија споменуо пријатељство,
како му је мило што види почетак тако
велике културне радње. Изјавио да је Ср-
бија готова на најискреније пријатељство,
захвалио је на здравица краљу Александру
и напио је у здравље Њег. Величанства
Ђесара и краља Фрања Јосифа.

Хвала Богу! Колико ће бити томе
годиница, — а била неких тридесет —
кад се разлијега, се сва земља, од Пеште
до Биограда, од мађарских здравица
„браћи Србима“ о заједничкијем боје-
вима, о вјечитом побратимству између
оба народа и т. д. и т. д.

То бјеше тада, кад је српска
омладина увјенчавала мађарскога глум-
ца, који онако дивно приказиваше
десетоту Ђурђа Бранковића. То бјеше
тада, кад је Морис Јокања са мађар-
ском властелом долазио у Нови Сад,
да се поклати успомену Саве Текелије.

Но давно се такве ријечи нијесу чу-
јале из мађарских уста. А својутрос, бла-
го нама, чују се на уста највишег доглав-
ника Апостолскога Краља Угарске, на
уста самога првога министра; то је
главом гроф Була Сапарија, који на-
ишја младоме Краљу Србије, у жељи,
да се обнови старо пријатељство између
Срба и Мађара!

Дај Боже да дође вријеме када
ће се спријатељити и најпротивнија
племена, а још прије она, која имају
толико разлога слози и сваком договору,
као што су та два мала народа, те се
састадоше ономад на „Гвоздених Бра-
тима“, као што су Срби и Мађари.

Бечке се новине уздају, да ће тај

нужне за велику будућу, износим
под горњим насловом из године
1785 ове успомене, како сам их нај-
брижљивије слушао из најранијег Ње-
тинства па до данас, поткријељујући
их листинама које су ми могле до руке
доћи, те мислим, да ћу тијем колико
толико задовољити својој дужности
према свом милом српском роду а на
особ према драгом ми заичају у Па-
штровићу, којијем се радо занимам и
у даљини од његова крила. Али то ра-
дим и с тога, не бих ли и друге на
ову узвишену дужност потејетио.

I.

Док се Петар први (свети) Пе-
тровић Његош бавио далеко од отац-
бине, витешке Црне Горе, а с неслоге
и међусобног раздора вјечног борца
мученика брата црногорца, стиже Ма-
хмут-паша Бушатлија, „са читавом
Арбанијом“ *) на Цетиње, у мају, г. 1785.

Кад је Махмут стигао на Цетиње,
он ту разале шатор, и манастир по-
хара и запали. Црногорци тек тада
познаше плод међусобног раздора, мр-
жње и неслоге. Сјетивши се аманета
и јунаштва својих предака и свог ју-
наштва, дивне славе и вјечне слободе,
стадоше под барјаком свете слоге:
да опште земљу од некрсти: да је на
ново освештају својом витешком кра-
љу. Махмут паша дивно није да ће
му њихова слога и свето прегнуће до-
ишјети пронаст. „Доста ми је славе
кад сам на Цетиње дошао.“ мисли-
ше несрећни потомак славијех Црно-
јевића. — Морао је бјежати с Цети-
ња, али му натраг повратница нема:

*) В. Историју Црне Горе од Видковића,
страница 72.

српско-мађарски састанак, са својим
здравицама, уродити престапком српско-
мађарског „свињског рата“, у толико
прије, што је у томе пештанска влада
јача од бечке, па и од саме заједничке
влда Ђесарске, а пештански је први
министар кренуо, да обнови „срдачну
слогу“ између Мађара и Срба!

Данас присијели „Одјек“ јавља ово:

Питање о извозу наших свиња у
Аустро Угарску исправљено је и ријешено,
као што смо поуздано извјештени, корис-
но по Србију.

Угарска влада повлачи све услове
пређе стављене за увоз српских свиња, те
су према томе укинута мјере мађарске
влда којима је био спријечен извоз наших
свиња у Угарску и повраћено уговорно
стање. Мађарска влада жели само да се у
прво вријеме нешто ограничи довоз срп-
ских свиња на мађарске пјаче, да се оне
не би претрпале, јер су оне сада већ и по
себи претрпале.

* * *

Велико огледање (мановре) руске
војске око Ровна свршило се још у
очи прошле недеље.

Така огледања бивају свуда зато,
да би се видјело, јел све наредно за
ошбиљни бој, те ако што не достаје,
да се поправи. Но док у осталим др-
жавама војна управа само за се бљежи
опажене погрешке, а осталом се пар ду
јавља по повинама, да је све нишло
као намазано, руска је управа некрено
објавила свему свијету, како се војска
поишјела и што још ваља учинити, на
да буде сваки час потпуно преправна
за најжешћи бој. Њемачке новине,
кима на Русију што ъемачки Цар
није позват у Ровно, користе се том
искреношћу, те изврху и придају, како
„ни сами руски ђенерали не таје по-
грешака и недостатика“ те се појашније
при огледању око Ровна. Како је, у
сред огледања, било тренутака, кад

* * *

И тако би у старој Јевропи све
било на миру, у лијепијој слози и срдач-
ном пријатељству, највише војске само
би се за то окупљале, да се играју
бојева, ни од куда облачка, да није —
оне прие Африке. Рад Африке хоће да
се заваде три државе јевропске, двије
велике и једна мања: Инглеска про-

једу Андрији Миковићу, *) пође на
Цетиње Махмуту на договор. Лијено
их дочекао Махмут-паша, за им се
заклео светом ијером славијех преда-
ка: кретом и јеванђељем, и својим Му-
хамедом и диниом, да ће мирно и без
ишаква зулума пријећи преко Паш-
тровића.

Глас Махмут-паше примише Паш-
тровићи из уста својих посланика и
с наведених разлога колико толико
му повјероваше.

Још се не бјеху честито ни оку-
пили да сви чују поруку Махмудову,
а он се дигао с Цетиња, па пошто је
ошљачкао: Чево, Велестово, Ђелице,
Теклиће, Ђелетине и Његуше, на који-
ма је само убрао глобарине 1700 че-
кања, сађе преко Ловћена у Брајића,
а одатле у Паштровиће: На Видов дан
1785 године.

Под Мртвицом, ће на сјеверно-
источној страни дијели граница Паш-
тровиће од Брајића, а више села Ку-
лача у густој дубрави низоко под путем,
који води паштровском планином од
бивше тврђаве Спиридион, на Брајиће,
стоји мала православна црквица посве-
ћена светом великомученику Ђорђу.
Сазидали је Паштровићи негдје четри-
естог столећа по не зна се дали при-
је 1343 године, кад је Лудвик краљ
угарски, на вјеру, изамаио и за Гол-
јем Врхом посјекао 1400 Паштровића
од којих је пола пред њом сахрањено,
или послаје ове грозне и бездушне
катастрофе.

Кад је Махмут-паша са војском
налегао покрај овога светог храма,

*) В. о. г. „Јавор“ бр. 8.

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

Зулум Махмут-паше Бушатлије, у
Паштровићима 1785.

Прилог к српској историји

од
Дионисија Миковића.

За ошћу српску историју и ма-
ленкости су пужне, скупљачима ста-
рина и разнијех цртица из разнијех
дјелова раскомаданог српства мора се
признати велика заслуга на томе и
још у много чему заплетеноме и не-
приливно нескупљеноме нашему имању
Они су на томе пољу што и пијонери
на своје. „Камен по камен палача,
зрно по зрно погача,“ вели паша на-
родна мудрост.

Но поред тога што су наше ста-
рине имале заносијех ишћеника —
ми Срби онет имамо своје велике
потпуне историје. Српска борба за
живот која је наступила у најжешћој
мјери одма иза ошћих величанствени-
јех вјекова, једини је томе узрок: јер
је Србин у витешкој невољи био при-
пућен, да свој богати материјал за
историју употребљује на фишке.

Али и још има тога материјала,
па кад би сваки позвати изнио из свог
родног мјеста оне драгоцјене старине
и успомене које ће се с нашим пам-
тљивим старцима у гроб сурвати, ми
би смо до-скора имали далеко замашнију
и јаснију слику своје сјајне и тужне
прошлости, на коју би далеко срећнији
и напреднији народи са достојним по-
штовањем и завишћу гледали.

Цијенећи да су и мале ствари

тив Португала и Њемачке. На још да је ради сјеверне Африке, ради Мисира, гдје је цвјетала питомина и просвјета, кад су се по Јевропи људи крили по пећинама, не; но рад оне најпоганије, најдивљије Африке, ради котинита слонова и водених коња, ради легла змија и крокодила, пој ва и лавова, — хоће да се помути слога између постојбине Шекспира, домовине Камонса и завичаја Шилера и Гета. Задјевица између Инглеске и Португала оборила је прошле недјеље владу у Лисабону, која је потписала уговор с Инглеском на већу штету португалске афричке области на ријечи Замбези. Народни понос Португалаца сјећа се, да су они управо пронашли јужну Африку. Васко де Гама обичао је први „прибој (саво) доре наде“ и нашао морски пут у Индију. Камонс је опјевао велика дјела Португалаца неумрлим сијеном, којим се поноси његов народ и сва свијетска књижевност, и ако је pjesник умрло од глади. — Залуду! Инглези дођоше за њима те одабраше све што је најродније и најкорисније. Инглеска је сад као најниша и најбогатија држава, а Португалска мала државица, која живи од својих славних успомена. Ма какви људи дошли на владу у Лисабону, неће покварити неситом Џон Булу ни ручка ни вечере.

Сасвим другачије изгледа невидовна задјевица са Њемачком, у толико невидовнија, што је искрсла тако брзо иза углављеног инглеско-њемачког уговора о подјели „сфера“ у јужно-источној Африци. Као гром из ведре неба стиже глас из Ботсвана, срединта њемачке области источне Африке, да је намјесник Цара њемачког доустио трговину с робовима. На то гракнуше сви инглески листови, а пред свијема „Тајмс“, како је то нечувено подјело, какви су то одљуди, како је то срамота по сав просвјетљени свијет, по све човјечанство, како то Јевропа не смије и не може тријети, и т. д. и т. д.

Но како тај глас још није службено, са њемачке стране, потврђен, ми ћемо сачекати што ће рећи Цијемци, па ћемо коју проговорити својим читаоцима о тој веома занимљивој појави.

ДОПИСИ.

Подгорица, 5 септембра. — (Чистоћа и здравље, Болнице, економ-

ни преглед, дал се крећемо — о гимназији у Подгорици —.) У опште је позната истина, да чистоћа помаже здрављу народа, ће се она у довољној мјери пазити, тамо се епидемије не развијају, тога ради и критику Г. Н. Ковачевића, или боље рећи препоруку за чистоћу не треба рђаво сватити; људи од напретка знаће да искрена критика увијек само добра донесе. Истина је и то да је код нас теже него где друго чистоћу у строгој мјери одржавати, нарочито у старој вароши. Прије свега најтеже иде са турцима, који не оће још никако да разумију да болести пећином долазе са нечистоће него они све приписују кismetу (судбини). Они кује нечистоћом нашу воду (Рибницу) Они се не стиде на води прати се јер им и то спада у обред вјере; забрањити им се може тек ако би на неколико мјеста непрестано стражаре држали и строге казне одредили. (Да им се забрани прање на води, још би горе било по чистоћу. Ур.)

Даље не пазе се много ако се и ђубре баца при води. Ето га и до данас при мосту од Рибнице, а на главном путу куда се непрестано пролази, не чувати овакве воде, какве је добри Бог дао нашој вароши, мимо других, заиста је грехота! Ето и, пр. Зашто да се рубље пере на она иста мјеста (по Рибници) ће се вода за пијење захваћа? Зар је тешко одредити мјеста одјељита за једно и друго? Ни са чистоћом по кућама многојем није боље; нарочито у куће оне сиротиње, која се из околине од скоро населила, ни десете кће немају копаног и уредног нужника.

Жељети је да се варошка Управа у будуће боље постара за администрацију и чистоћу у овој вароши, па да издаде много строге наредбе становништву, у корист чистоће, тако да, који не буде у стању прописану чистоћу одржавати, нека у вароши и не живи, — да друге кужи. Како је ова варош у Црној Гори најмногољуднија и у варошкој управи овој треба ставити на расположење виша средства, да евоме задатку могне одговорити, јер треба да и она од своје стране учини што не могу или нијесу дужни чинити становници. Надлежни знаће, да се без средстава не да ништа постићи. За унапредити једну варош хоће се трошкова, без издатка дакле нема напретка ничему, па ни нашој вароши, Садање пак 2000. флорина што се дају годишње нијесу довољне. Нека се дакле остави вароши њен варошки приход од кланице (кантарине) и нема, него је путем привилегије за Миркову варош укинута за 10 година) бар приходи од кантара и кланице то је варошко право, то право ужива и општина Цетињска, то право падати се да ће се и нашој вароши дати.

Привремена болница, коју је Цетињски комитет установио у овој вароши, од руске помоћи, учинила је велике услуге народу, који се прољетос бјеше стекао у Подгорици на рад. Још и особита болница за тифозне, љети многога невољника изба-

ви од смрти и ограничи болест да се у велико не развије. Овом болницом вриједно руковаше Г. Н. Ковачевић, велим вриједно, јер сам и ја и многи имали прилике увјерити се, о његовом неуморном и врућем заузимању за болеснике.

Чујемо да ће се овдје установити и стална болница. Томе се радујемо, и заиста није подесније, јер је Подгорица средокраћа скоро за половину Државе, још овдје има готова зато зграда из турскога времена, ће су данас школе основне, кр. Суд. пошта и Телеграф.

Нека дакле иста зграда опет за болницу буде, школе нека општина друге о свом трошку подигне; Окр. Суд, пошту и телеграф нек преселе у Мирковој вароши како су већ то учиниле управе — вароши и финансије, јер је старој вароши одузет карактер пазара, преносом трговина и свих радова у Мирковој вароши, па је наподесно да се и даље та два надлештва баве у старој вароши; њиховим преносом влада би потврдила Мирковој вароши званичну важност, што је веома пужно за напредак исте.

Станарине за пошту телеграф и финансијалну управу сносила би Држава, а за управу вароши и Окр. Суд у реду је да општина и округ зграде подигну.

Ове године жито код нас и у Зети средње је родило, а грождја за трећи дио мање него лани. Берба је почела 2-ог а свршиће до 7 тек. Плаћано је, по каквоћи, од 5-50, до 7 фор., 100 вила. Вина лањског претекло је непродато, али није много како се мишљало.

Радње код нас слабе, и ми смо у опште рећи у великом застоју, некрећемо се ни к моралном ни к материјалном бољитву. К моралном не можемо, јер врло ријетко је ко у стању својим трошком васпитати сина, бар у средњим школама, што би му и у обичном животу за трговину или занат важило. Овако пак из четвртог разреда основне школе изишавши дијете, што је научило? Сви такви (изузимајући ријеткост) који нијесу више учили, нијесу у стању ни писмо написати да би ваљало на страни. Да би влада основала у Подгорици макар једну полатимназију, то би за нас била срећа, но будући знамо да наша влада има велике издатке а, од сиромашног народа, сиромашан још је и приход, па би доста било, када би нам професоре плаћала, а да зграду за ту — полатимназију ми сами подигнемо, па моме мишљењу, најбоље новцем наше црквене општине; моје је мишљење да се не би томе нико противио, јер у што би их боље и корисније уложили? Наши ђедови, очеви и ми прилагали смо у црквени фонд, и то кам је била као једна општина штедионица да се из ње сиромашу помогне, да се странац сиромаш сахрањи, да се сирота из турчина удадне и тако своју вјеру право-славну очува, и често да се обијест турска оних мучних времена новцем ублажи.

Данас, пошто су све те потребе нашим ослобођењем уклоњене, што је боље него: то што се још има да се уложи у

зграду за једну полатимназију, ће ће наша Ђеца благосиљајући своје старе отворити очи, свјетлошћу науке растјерати маглу мрака на срећу своју и својих, а на корист и дику своје општине и своје миле отаџбине.

С. Лукачевић.

Шавник, 5 септембра. — (Здравље и стање народа, — чувајмо се од туђе робе, алина за ношћу и др. — Употребљавајмо домаће производе, — Пчеле и вријеме.) — Здравље народа повољно је, болести се не појављује. И ако је неродица и зле године, ипак је народ задовољан, чила и бодра духа; — нико не вели: „пропаде се“, сваки говори: „Пет ове бета тријели су наши стари туђина за Господара, претријели су хиљаде мука и невоља: голи и боси, гладни и жедни, а без слободе — а Богу слава и узавраће нашега Господара, никад од Косова нијесмо били боље, него ли данас — и ако су зле године, жита ће бити доста, а рада доста на путовима и другим државним радовима. Наши душмани ако мисле, да смо ми пропали — Бога ми се љуто варају, јер бо се ми надамо, и нашој браћи дан слободе да сване; — а хоће, ако Бог да и“

Нова времена — нови и обичаји. — Кад погледаш данашњег сељака и његову породицу, по нашим крајевима, мало ћеш што на њему виђети домаћег, него сво страног, све брате с аустријских ијаца, и то она роба, која је по толико година лежала, и отрула по трговачким магацинима. Све што треба нашем сељаку, он све купије; каницу, кошуљу, гаће, обућу, разне свитне аљинке и др. — своју вуну продаје, слабо што од ње дома израђује, а тако исто продаје и кожу и друге домаће производе.

Народ се навикнуо на нерад — а то је најниша пронаст, ријетко коју кућу да ћеш наћи, да сије лан и коношљу и од ње да израђује кошуље и друге танке аљинке, то је све сада замијенила туђа трула роба (безови и боргети). —

Јадан сељаче! Пазе боље на своју кућу!

Зашто не сијеш лан или коношљу? зашто не израђујеш домаће аљинке од вуне? као нпр. гаће, гуњене, ђамадане кабанице и. т. д.

Ијена његушка сукнена аљинка много је боља и љепша од сваке свитне, а кабанице наше од црног сукна, не само да нијесу грђе, него што више боље су и љепше од трештинских. (Као примјер моју послужити, кабанице гаће и друга наша домаћа роба, оне које израђују госпође: Видаковића у Никшићу, и Мара Томића у Шавнику.)

Велики назадак кућа стоји и до наших домаћина, народ вели: „Не стоји кућа на земљи, него на жени.“ Примјетно сам да жене гдје их је више у кући, грабе једна мимо другу: вуну, жито и што могу те продају за робу; не гледају да

похара га и поруши тако, да се у њему није пропојала божаствена литургија кроз 98 година. Тек године 1883 храм је из темеља обновљен прегнућем сељана Куљача и Данковића, и прилозима њиховим и осталих Паштровића и многих других побожних хришћана: из Боке, Црне Горе, и других страна, који су прилагали за његово обновљење: за своје „умерше и живуће“. Храм је уз велико народно славље освешћен: 21. августа, исте године.

II.

Скоро један пуникмет далеко од храма св. Ђорђа и истоме на јужној страни, под високом гредом „Печковицом“, диже се манастир Дуљево, филијал високијех Дечана, посвећен светоме архипакоу и првомученику Стефану.

Наслов је овога чланка ударно границу и мом предмету, — али ако се овде од њега мало по удаљим мислим, да тијем нећу па зло употребити стрљење поштованијех и добријех читалаца.

Предање гласи да је Душан силни, цар Срба, потрошно бачву цекина, докле је сазидео манастир Дуљево.

У вријеме наше приповијести зеленила се око манастира гора од маслина, дубова, јасена, ораха, смокава, мурава и другог питомог и дивљег дрвећа. Цјесма славјујева што је из ње одјекивала доприносила је сили очарвања. По околним равнинама зелено се кукуруз, пшеница је већ сазријевала, а амбари су били још пуни од прекогодишње. Бачве су биле пуне вина и пила уља, а уљаник пчела, као најређе није године и као онот пред

пропашћу или како неће бити за нашега живота, а можда и никад. Два му бршнана млина мљели на води; један под селом Данковићем, а други више села Куљача. *) Млајко и сурутка стајале му у авлији у каблима да се путници и тим уз молитву и воду са лијена извора, што тече одма под манастиром, окријеше. Славио се људима умињема и родољубињема. Заниста његова је слава и богатство надалеко чувено било и потоњјем је особито задужио Праквину и Савину: данас најбоље манастире бокељске, **.

Махмут-паша гракнуло на њ отровно срце, па кад је на њ налегао — сасвим га похара и изгорје: да учини дину дивну задужбину; да се Србим не слави и поноси овако лијеним и славним остатком из своје богате прошлости, која је за собом оставила на вјекове свијетом траг, могућства, побожности, славе и величине која му се поуздано развијала под заштитом свете вјере православне, која га је у величанственим столећима уздигла до најдивнијег људског узора, а у бурним челицима, напајала молитвом и утјехом на срећнију будућност, побједоносно пркосиће свима навалама моћнијех душмана.

Године 1786 овај је манастир обновљен помоћу бокељских и црногорских манастира и других прилога побожних хришћана, али је овим сасвим изгубио изглед царске задужбине, коју му само у неколико наклањује она неодољива природна љепота која

*) Од ових млина данас се једва развалине примјетју.

**) В. „Глас Црногорца“ 1887, бр. 46.

својом свечаном тишином као да коротује за негдашњом славом и величином.

Мјеште оне, како се мисли, прелијепе цркве, подигнути су малу са звоником од једног ока и звона. — Њу вез је при хелији једна тараца на своду, преко које се иде у хелију из авлије у којој су гробови калуђера; и намјеште „баладуре“ са ког су пјевачи пјевали хвалу и славу Божју, направљена је у цркви соба за архимандрита у коју се једнако с тараце улазило. Ја ову собу памтим као мало прасквичко ђаче о трагу петнаест године. Бијаше то мала и узана собица са малим прозором који је цркви мјеште звијезде служио. При најновијој поправи она је дигнута и врата кроз која се у њу улазило затворена.

Мјеште оних лијепих царских хелија подигнути су мале у три дијела који су свезани једним зидом. Горњи је дио двоподан и он је најљепши; доњи је једноподан и у овоме налазе се подруми; а из трећег ниже доњег при земљи, састоји се куварница иначе „кужина“. Ни један дио није на собе раздијељен, а у оба се улази с поља кроз једна врата, па онда из доњега у горњи иде се кроз једна врата унутра. Прозори су мали и од мјесног камена којим је и сав манастир с црквом ограђен.

Јужна је страна манастира опточена авалијом која се протеже од кујине до црквеног зида на јужној страни, ће су главна манастирска врата.

На сјеверној страни манастира тек се може познати траг бившег Душановог манастира, који се протезао

од ладнице која се још отада застала те одаје величину разореног манастира.

Нигдје у овом манастиру нијесам нашао никаква натписа који би нам ишта, за разбистрење његове прошлости, помогао.

У слијед оскудице у калуђерству, манастир је тако запуштен, да се, и пор д похвалног старина духовне власти, и оближњег народа, јак почео рушити. Сада се обнавља приходима које бере са свог прилично лијепог непокретног имања, и прилозима из разних крајева српства и словенства, по које је пишао један Куљача, те ће тим, ако Бог да, и још до на далеко живјети она лијена српска успомена на славу и хвалу обновитељима, дику и утјеху раскомаданог мукотрпног Српства, и уопће светог православља.

III

На Челобрду, селу, до ког се може с мора изаћи прије 1/2 сата уза страну истог имена у којој је, у првој четврти нашег столећа, неки је Антоније сам пут пресјекао и лијепи отесаним камењем посалицао тако, да се и на коњу можећи, *) а више ког

*) Мој покојни ђед, Марко Савићев Мирковић, овако ми причаше о овом Антонију: „Синко! Ја добродушно памтим покојног Антона: кршћаше се прстом палица по челу и по носу: — узиваше се својом моћношћу! а вино никад не биљаше; и обаше одма познати ако му је и капљом воде забијељено. Био је солдат па нешто скришно и овамо добјегао. Чим је доша почео је ратити пут од мале Луке до манастира Праквине, и кад га је свршио онда је начинио пут од Веле Луке до манастира Праквине. По тада је пошао у манастир Дуљево и сградио данашњи пут од воде (извора) до манастира. Кад је ово довршио, пошао је у манастир — Режевић и тамо је начинио пут до данашње школе до манастира. Кад је и овај пут довршио, онда је отишао у манастир Градиште, и тамо је сградио данашњи пут од кућа из под манастира па до манастира. Кад је све ово довршио онда се је вратио

куће, него раскућају — требало би и на то да домаћин обраће вишу пажњу. Треба поставити ред и поредак у кући, јер ће је ред и слога у кући, ту је и божји благослов“

Осим што се употребљује туђа роба за пошњу, још се употребљује сапун без кога би се могло; т. ј. мога би га замијенити домаћи, из наше фабрике у Бару, иди да га домаћице саме граде, за домаћу употребу. Нашим домаћицама нека послужи за примјер, Г-ђа Васа В. Гламазића која поред свега тога што има у својој бутизи страних сапуна, — она вазда за дома, израђује сама сапун (од лоја пенела и др. смјеса) — Прећерано се употребљује цукар и кака — много би боље било да наш сељак јутром пије по шољу јомуже, него ли кафу, коју мора куповати, а млијеко има дома. Многи гласници љекари, доказују да је кафа штетна, а у потреби кафе употребљује се и цукар, и то онај који није видљив, шећерне тресе а појединој је цијени, као да је најфини. Кад бисмо употребљивали своје домаће производе, на аљине и другу робу, и кад би смо се клонили непотребних нам ствари — без којих би се лако могло, били бисмо богатији, и напреднија би нам кућа и отаџбина била. Кад би сукно замијенило свиту, кад би смо одбацили туђинштину — кафу цукар, сапун и. т. д. Онда они новац који би се за то дао, оста би у земљи. Ја сам мишљења, о аљинама за пошњу да би добро било, да сељак гради аљине по „Шумадински или Васојевићки“ Употребљавајмо своје, а чувајмо се туђега јер: „Од туђега бије туга.“

Ова година није била орна за пчеле, оне су ове године упропаћене — меда са свим мало; а чим нема меда, немамо ни медовине. И данас има живијех Дробњака, којима је медовина по три година стојала али та времена прођоше, боље се радило, родније су године биле. Медовина нам уштеђује, те не узимамо других пића. Вријеме остуђело, кише има, а сад јој је и вријеме — Но ко духом не клоне, пронаћи неће! За сад оволико, други пут више. —

Угљеша Томић.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Ц е т и њ е, 14 септембра.

(Мали Госпођин-дан) светкован је, као и сваке године, на Цетињу, а особито у Вајнице, гдје је свијема Мартиновићима крено име, као најсвечаније. Дошло је доста народа, како из државе тако и из Босне Которске; а како је најљепше јесење вријеме, те су и многи странци дошли, особито Французи. Биле су све гостионице и крме пуне гостију.

(Вратио се.) Г. Божо Петровић, микистар унутрашњих дјела, вратио се

се опет уздигло „Илино брдо“ **) и има мала црквица Успеније Пресвете Богородице, до које се може доћи из манастира Дуљева у петнаест минута, а стоји истоме јужно западно.

Мисли се, да је ова црквица сазидана у четрнаестом столећу: јер је пред њом укупато других 700. Паштровића, што пред поменуте године посјече за Голим врхом вјероломни Лудвик краљ Угарски. У једном камени над црквеним вратима чита се година 1683. и мисли се, да је то година њеног обновљења. Мисао да ће бити из поменутог вијека подупире нам и то што није имала темеља у земљи, а то ће бити с тога, што је у хити саграђена одма послје укупа оних 700. Паштровића, да им гробови не стоје без цркве. ***) Међу тим сталнијега нам о томе даје увјерења то, што су се под црквеним салижом и зидом, — при најновијем обновљењу, нашли гробови.

При обновљењу поменуте године, црква је у пола продужена тријемом који је са црквеним зидом био спојен

у манастир Прасквицу и почео градити овај пут. Градио га је десет година, и није му смио као ни прве споменуте путеве нико а ма ни цигле шканил приијети. Ми би се можда скупили, па му но-љу камена приијели, и он би их у јутру све раз-бацао и ни једног не би употребио. Манастири су га хранили да пријеме радње њихових путова а уз та Прасквица га је надражавала док је и овај пут довршио, а Челообрђани су за то манастиру одмучи-ли како је стпо архимандрит Сава Љубиша, али да Антон левна. Нико савиј није овђе анао зборити. Умро је у м. Прасквици кад је овај пут довршио.

**) В. о томе опширније у мом чланку „Цетињски утисци“ у Јавору, бр. 8. 1890 г. Д.

**) Приповијед се да се ове године родило у Паштровићима 700 дјетића, синови погинулих родитеља; и да Лудвик није могао умирити док му Паштровићи, при његовој тешкој болести, изјесу опростили. Донијелије Миконић.

у сриједу вече, са својом и породином Г. Блажа из Никшића.

(Одлазак) Краљ. италијански микистар при Двору Његова Височанства, Г. Маркиз Бјанки Лавања ди Кастел-бјанко и Госпођа маркиза, вратили су се у прошли петак у Дубровник.

(Долазак.) У суботу, лицем на Малу Госпођу, дошла је из Русије управитељка вишег дјесојачког завода Царице Марије Александровне, Госпођица Софија Петровна Мертваго.

Исти дан је стигао на Цетиње и учитељ Њег. Свјетлости Књаза Дани-ла, и руски пуковник Ник. Ром. Овсјани.

(Г. Мојо Гавриловић), кр. српски савјетник у пенсији, био је ове недјеље на Цетињу, „да се поклати Господару и да види Црну Гору.“ Кад је своју жељу задовољио, вратио се у Дубровник гдје је гост Г. Никка Вошко-вића. — Г. Мојо сад је у 92-ој години својој, а прије није долазио у Црну Гору. Како се држи, може Бог дати те ово неће бити потоњи пут!

(Инглеска госпоштина). У сриједу по подне стигли су на Цетиње, на двије кароце, путници и путнице из Инглеске, који су се овако забилижи-ли у књигу странаца вел. локанде: Mr. W. H. Smith, Member of Parliament, London, Mistres & Miss Smith, Mr. Penrose Fitzgerald, Member of Parliament, Ireland, Mr. Mrs J. H. D. Kyder, London. Сјутра дан још је при-дошао: Mr. Legh, Member of Parliament, London.

Онај први што се потписао прос-то члан парламента, то је ми-нистар Финансије Њезина Ви-сочанства Краљице Велике Британије и Царице Индије.

Књижевност.

Примили смо на приказ:

Бајо Пивљанин. Драма у пет чинова, написао Видак Отовић. На Цетињу, у књ. црногор. државној штампарији 1890. 190 страница 8-в. („Право прештампанања задржава се“.)

Slava srpskoj Ateni! Napisao Milivoj Srbić, (Preštampano iz „Srbohrana“) Zagreb, Knjižgotiskara i litografija C. Albrehta. 1890.

Добија се у уредништву „Србобрана“ у Загребу уз цијену од 30 новчића.

а између ког је и црквеног зида ста-јао мали звоник са једним оком и малим али јасним звоном тако, је да изгледало као да је на средини цркве-нога свода подигнут. У његовом малом милонзвучном звону звонило се копопом из цркве.

Кад је овуда најега Махмут на-ша с војском, сасвим поруши и ову црквицу. Касније је поправљена али је опет порушена Бесареком војском 1869 године, кад јој је за доба бокел-ског устанка за стан служила. Али је Бесарска влада дала помоћ за поправ-ку која се, касније три четири године, извела, али је иста доста слаба била.

Године 1889 становници Чело-брда лијепо су је и сасвим из темеља обновили. Дигнули су онај тријем а намјеште онога малог звоника сад има у челу цркве лијепи звоник са три ока а из сваког по једно лијепо звоно својим милонзвучним гласом подсећа слушаоце на Бога и зове на молитву, ту највишу утјеху хришћанску.

Књигу приложника на ово њено лијепо обновљење ките имена побожне браће из разних крајева раздробље-ног српства и словенства.

Она је црква освешена 30 септ. 1889 уз велико народно славење.

IV.

Под црквом Успенија пресвете Богородице на Челобрду, на јужно за-падној страни и близу јој а под путем који је Бесарска влада начинила у пр-вој половини текућег столећа, те води од Будве на ограђеницу ће је саврше-

ПРОСВЈЕТА

„Матица Српска.“

Саставак књижевног одјељења 25.

август (6. септембра) 1890.

Књижевни одбор подноси извјештај о своме раду, у ком се наводи ово:

Велики су то губитци, који су постигли ово друштво од посљедњег саставка књи-жевног одјељења до данас. За то вријеме изгубило је књижевно одјељење три члана своја, која су радом својим стекли вели-ких заслуга за књижевност и умјетност српску.

Ти су чланови Владимир Красић, Опњеслав Утјешеновић-Острожински и Но-вак Радонић.

Владимир Красић преминуо је у Ба-рловцу 21. марта о. год. Он је много при-вредио нашој књижевности, нарочито истраживањем, испитивањем и описивањем историјских старина српских.

Опњеслав Утјешеновић-Острожински, pjesnik „Виле Острожинске“, pjesnik „Пе-дјељка“, pjesnik православља преминуо је 27. маја о. г. у Загребу. Он је био почасни члан „Матице Српске“ и један од најста-ријих чланова књижевног одјељења и један од најзаслужнијих старијих књижевника наших.

Новак Радонић, вишегодишњи потире-деједник књижевног одјељења „Матице Српске“, преминуо је 30. маја о. г. у стану свога друга од старине дра Змај-Јована Јовановића у Каменици. Он се одликовао међу књижевницима философским посматра-њем свијета, здравим и једрим хумором и добротом срца свога. У њему је изгубила и живопис српска умјетност од великога дара.

Дубоко ожаловљена овим великим губитцима „Матица“ је одала уобичајене почасте споменутим покојницима. Сада је на књижевно одјељењу да одреди неке од својих чланова, који ће им у спомен говорити у свечаној сједници књижевног одјељења о Св. Сави 1891. године.

Нека је слава врлом покојницима сад и до вјека!

Прелазећи на сам рад књижевног одбора част нам је подијелити овај извје-штај:

На расписане награде из фонда Јо-ванне Наке Велико-Сент-Миклушког за по-зоришна дјела, стигле су ове позоришне игре:

1. „Ускоци“, драма у 5 чинова, на-писано Борко Брђанин (непознати писац.)
2. „Беносава“, позоришна игра у 3 чина, написао Златан (псеудоним).
3. „Слобода или матер дробњачке раје“, фантазична глума у 4 чина, од непознатог писца.
4. „Хајдук Никац Страхинић“, драма у 5 чинова, с пјевањем, од непознатог писца.

Сва та позоришна дјела издана су на оцјену члановима Милану А. Јовановићу и Стевану Милованову.

по била подигнута тврђава Спиридон тако назвата по бившој црквици св. Спиридон, која се ту застала док је саграђена ова тврђава коју је влада хотимично лагумала 1881 године *) на-лази се лијепи и врло здрави и хладни водени извор „Врело.“

На ову се воду отаборио Махмут с војском, али је прослиједио чим се војска напила и одморала.

Одма до ове воде на јужној стра-ни била је кућа Марка Митровића од које се зидине и још налазе Турци похарају кућу а Марка жива ухвате: „Јер је, како причају, био нешто по-рђавно.“ Одведу га Махмуту а овај га преда на чување једноме војнику под строгом одговорношћу. Кад се војска даље упутила овај војник стаде шап-тати Марку и не гледећи у њега: „туж-ни брате, Србине! Ја сам Србин као и ти а из несреће Арбаније, па ме овај љути наш крвник, на силу узео у војску: да брацку крв пролијевам. Онај ко не зна како он мучи роба, тај не може вјеровати. Он ће те, кад стигнемо у Скадар, дати мене или ко-ме другоме жалосном брату Србину, да ти на мукама живот навадиме. Но тако ти нашега светог хришћанства и лијепог српства, сагледати ме од-такве муке и гријеха, и сад побјеги низ-а ту стрмен па ако Бог да да поб-

*) Приповједа се да црквица није била и још освешена кад се је влади прохтјело да на њеном мјесту лијепо узвишеном брежуљку, подигне тврђаву. Зидали је посљедници околне земље а спадао је као епајал, под манастиром Прасквицом који има, близу ту, своје земље и коме је? како се повједа плаћено од владе за црквицу и мјесто ће је тврђава била. Донијелије.

Примљени су за „Љетопис“ ови са-ставици и чланци:

1. „Нови прилози за познавање вина“, од Мите Петровића и писцу је одређено у име награде за тај чланак 80 фор.

2. „Амазонке“, пјесме Владе М. Јова-новића и писцу је одређено за њих 65 фор. награде.

3. „Дарови неба“, пјесма Војислава Ј. Илића и писцу је одређено за њу награда од 30 фор.

4. „Од Биограда до Рашке и натраг“, Успомене с пута, од Мите Живковића, и писцу је одређено у име награде 30 фор.

5. „Правда у Босни“. Цртица из Сарајева, и „Пајица“. Цртица из Потисја, од Мите Живковића и писцу је одређена за те саставке награда од 20 фор.

6. „Паја Јовановић академски сликар“. Прилог историји српске умјетности, од Мите Живковића и писцу је одређено за тај саставак у име награде 30 фор.

Одређена је награда од 80 фор. Авраму Ђукићу за чланак му штампан у 161 и 162 свесци „Љетописа“ с натписом: „Учешће тителског крајишког шајкашког батаљона у аустро-турском рату г. 1788-1891“.

Одређена је награда од 20 фор. дру. Стевану Павловићу за саставак му: „Јаша Игњатовић“, а тако исто и дру. Милану Савићу 10 фор. за допуну чланка: „Наше драмско првенче“.

Нијесу примљени ови саставци:

1. „Момир“, трагедија у 5 чинова од Николе Ђорића — према оцјени Милана А. Јовановића.

2. „Гроб“, од Одавића.

3. „Промјена сиротињске куће“, од Р. В. Т. — према оцјени Стевана Лекића.

На оцјену су издани ови саставци:

1. „Дисциплина природних пословица“, од Косте Ђ. Николића — члану Аркад, Варађанину.

2. „Обмана“, позоришна игра у 3 чина од Мите Калића — члану Милану А. Јовановићу.

3. „Теорија комедије“, од Божицара Борђанског — члану Стевану Миловановом. Ово је дјело издано било на оцјену пок. Миши Димитријевићу.

4. „Протокол и пленипотенција свје-шчених и мјеских депутиртов што на сабор приходили љета 1735. јулија 20 од свих епархија“, од Димитрија Руварца — члану Александру Сандићу, пошто је пређашњи оцјенивач Миша Димитријевић међу тим преминуо.

5. Ови саставци Милоша Н. Појино-вића:

а.) „Литерарна студија о приповје-ткама Јанка М. Веселиновића“.

б.) „Прилог историји најновије српске књижевности“: „Ника Х. П. Бесаровић, босански приповједач“.

в.) Критика на „Шумереву ћерку“, од Ст. В. Поповића.

г.) Критика на приповјетке Сима Матавуља „Из Црне Горе и Приморја“, (књ. II.)

јегнеш добро је, погинули ли, опет је боље да те твоја земља радује. Ви-диш, пут је узак а војска раштркана: трагај лозе, и гази усјеве, па може Бог дати, да здраво утечеш!“

Марка изненади ово шаптање и одговори такође шапћући: „Е, да би ме моја земља радовала!“ уздахнуо па наставио: „Али ако бих ја умакнуо, ти би, несрећни брате, заглавио!“

„Мени се не бој! Моје ће те око крадимички пазити, па кад већ будеш близу грмена, ја ћу завикати и пушку упалити, али те она, тако ми крви од које смо, неће погодити. Бјежи за име Божје!“ изговорио војник.

Марко му захвалио и рекао: „З Богом!“ а овај му прихватио: З Богом, и Бог ти и Богородица у помоћ!“

Марко сврнуо с пута и између војника који су узгред пустошили све на што су напали, стао лагано као да је и сам војник, измицати. А кад је већ био близу грмена који му је спадао одма под кућом, војник завикао: „Ај Турци утече роб! па онда испали пушку пресо њега. У томе часу пла-нуло на хиљаде пушача и Марка су пека зрна лако обрала али од тих рана није ништа било.

(Наставиће се).

д.) Новеле Богобоја Атанацковића. Литерарна студија.

Сви ти саставци издани су на оцјену члану дру. Милану Савићу.

6. Преписи неких писма, која се тичу прве владавине пок. кнеза Михаила М. Обреновића, од напљедника пок. пароха Јована Димитријевића — члану Александру Сандићу.

7. „На лијеп начин“, шалива игра у 3 чина од Милана Савића — члану дру. Ђ. Дери.

8. „О симултаним и сукцесивним асоцијацијама“, од Милана Шенића — члану В. Вујићу.

9. „Хемијска технологија“, од Раше Милошевића, оцјена професора Бранка Ановића — на преглед члану Стевану Миланову.

10. „Може ли никола бити без тјелесне казне“, од Мите Нешковића — члану Аркадији Варањанину.

Враћена су на захтјевање писцима и без оцјене ова дјела:

1. „Богомили“, драма у 4 чина с предигром, од Милорада П. Шапчанина.

2. „Шароперне птице“, пјесма Светозара Манојловића.

Враћена је по жељи писцу. Оцјена чланка М. Петровића: „Сријемско вино“, од Моје Медића.

Изишла је 161. и 162. књига „Летописа“ (свеска I. и II. за год. 1890) а дата је у штампу 163 књига.

Одлучено је, да се плочом споменом објележи гроб Стевана Стефановића писца драмског првенчета у порти ускијенске цркве у Н. Саду а у порти саборне цркве гроб професора Ђорђа Магарашић, некадашњег уредника српског „Летописа“.

Књижара Браће Јовановића у Панчеву вратила је рукописе пок. Јована Ст. Поповића и изјавила је своју захвалност на љубави и повјерењу које им је „Матица“ указала тиме, што им је те рукописе уступила на употребу.

То је у главном уређено на састанцима књижевног одбора, којих је пет било од посљедње сједнице књижевног одјељења до данас.

Узима се на знање и приспомену преминулих чланова књижевног одјељења: Владимира Красића, Огњеслава Утјешановића Острожинског и Новака Радонића чланови књижевног одјељења устајањем и усликом: „Слава им!“ одају почаст спомену тих врлих покојника.

Уједно се прима позиву књижевног одбора одређује, да се у свечаној сједници књижевног одјељења о св. Сави год. 1891. држе три говора, и то: говор у спомен Миши Димитријевићу, говор у спомен Владимиру Красићу и говор у спомен Огњеславу Утјешановићу-Острожинском. За први говор умотан је већ члан др. Милан Савић, за други умољава се Милан А. Јовановић а за трећи А. Сандић.

Књижевни одбор подноси извјештај о раду одбора за издавање „Књига за народ“ из задужбине Петра Коњевића од посљедњег састанка књижевног одјељења до данас.

Из тога извјештаја види се, да су у посљедње вријеме узиле четири свеске тих књига и то: 24., 25., 26., и 27.

Узима се на знање.

Члан Стеван Миланов подноси своје мишљење о позоришним дјелима, која су стигла на расписану награду из фонда Накиног.

Од четири позоришна дјела, која су дошла на овогодишњу расписану награду, три су тако слаба, да о њима не треба скоро ни ријечи трошати.

Дјела су та:

„Слобода или матер дробљачке раје“, фантастична глума у 4 чина, од непознатог писца.

2. „Хајдук Никац Страхивић“, драма у 5 чинова, с пјевањем, од непознатог писца.

3. „Беспосава“ позоришна игра у 3 чина, од Златана. (Псеудоним.)

Четврто пак дјело под именом „Ускоци“, драма у 5 чинова, написао Ђорђе Брђанин (псеудоним), са свим је дјело друге врсте у сваком правцу.

Цјело то дјело писано је пјесничким полетом, пуно је здравих и узвишених мисли. Нема нијде натезања никаква, па ни у појавама, све иде лако и неусиљено. То је можда нешто и на штету самој драми, јер је заснована на широком темељу, па је за то изишла нешто дужа него што би требала да је. Склоп драме потпуно одговара захтјевима драматским. Драма иде скоро непрестано у два правца и баш с тога, што су ова два правца у драми, имамо у њој и више промјена, те је тако драма развучена. Нарочито је слаб и развучен четврти чин у ком има двије промјене, од којих би могла једна изостати. Писац је у извађању вјешто скројеног плана изиша на сваку ситуацију, али за то ипак поткрале су му се неке погрешке, које би ваљало да исправи. Особито оно „за себе“ на много мјеста и сувише је дугачко.

Оцјенивач и ако падази да драма „Ускоци“ није без мане ипак држи, да та

драма и овако како стоји заслужује награду и предлаже да се том дјелу одреди награда од 200 фор.

(Наставиће се)

НАРОДНА ПРИВРЕДА.

Пикшић, 20 августа.

Промет домаћих производа у Црној Гори.

На данашњем пазару биле су разноразне трговинске цијене ове:

Волови сума 150 кила од 38 до 44 ф. — Краве јалове од 20 до 30 ф. — Брави овчи од 2—8 ф. — Брави козји од 2—5 ф. — Урметин 1 и по кило по 9 новч. — Брашно 1 и по кило по 10 — Пшеница 1 и по кило по 10 новч. — Раж 1 и по кило по 9 новч. — Јечам 1 и по кило по 8 новч. — Кртола 1 и по кило по 3 новч. — Масло 1 и по кило по 1 ф. — Скоруп 1 и по кило по 60 новч. — Сир средњи 1 и по кило по 34 новч. — Дуван у листу 1 и по кило по 90 новч. — Восак 1 и по кило по 1. 10 новч.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАСИ.

НОВО ИЗДАЊЕ ГОРСКОГА ВИЈЕНЦА.

Ко год је прочитао Горски Вијенац, за цијело се је увјерио да га није могуће лијено разумјети без тумача, а да коментар, који придодат покојни С. Љубини Матићу издању од год. 1868, сасвим мало помаже; неће дакле бити изишито да се још једном изда с коментаром ово ремек-дјело наше народне књижевности.

Тога сам се посла ја латио, пошто сам се много бавио и сам за себе и у школи тумачењем Горскога Вијенца. Протумачио сам сваку реченицу коју није лако разумјети, и сваку у којој се што спомиње, које човјек заборави и ако је негда знао: једном ријечју, настојао сам да уз мој коментар читалац узможе сасвим лијепо и лако разумјети ријечи владине, да се пак узмогне и науживати дивне љепоте његове пјесме. — С тим тога обилнога коментара написао сам и подужи увод, у којему говорим: I. о „посвети“ Горскога Вијенца; II. о дијели и о садржају његову; III. о композицији пјесме; IV. о глаголому дјелу и о лицима Горскога Вијенца; V. о језику и метру његову, и VI. о издањима, пријеводима, тумачењима Горскога Вијенца и о расправама што су о њему писане. — При крају пак придодох обилан рјечник свих мање познатијех и мање обичнијех, ријечи, при чему сам највише ва тијем ишао, да о њима читање Горскога Вијенца ученицима у школи.

Што се самога текста тиче, мислио сам да сасвим тачно и без икакве самовољне промјене прештампам оригинално издање приређено од самога пјесника год. 1847 у Бечу тако да могу слободно рећи да ће од свјих издања само ово моје бити сасвим увјерна замјена првому издању.

Књигу већ штампана Дионичка тискарна у Загребу на формату на којему је штампана Сундечићеву Тужну Књигу (на 16 лини) и истијем бирислукским словима; имаће око 230 страна а цијена јој је од 1 фор.

Како књигу штампам на своје трошкове, то молим пријатеље наше књиге и штоватеље великога нашега пјесника, да ми сакупе подписеника између својих пријатеља и зналица, те да ми врате подписне листове до 15. октобра у Сплет; новци ми се могу послати унапријед или пошто се добију књиге.

У малом госпођину дне 1890-те.

Др. Милан Решетар

гимназ. професор у Сплету.

БАЈО ПИВЉАНИН

драма у пет чинова.

Изишла је данас из државне штампарије и предата је у књиговезницу, те од данас, до осам дана биће и са повезом готова; по почем није било довољног броја претплатника, чак ни толико, колико би се штампарија могла исплатити, то умољавам све моје другове, пријатеље, знајце и у опште љубитеље српско-хрватске књиге, да ми се својски изузми око распрострањавања ове књиге, о којој, као о свом дјелу, не могу више рећи, него је речено у 25-ом броју овога листа, од ов. год.

Књига је изишела управо двана, ест штампаних табака на осмини; цијена јој је један фиорин и двадесет новчића или два и по динара. Књига се шаље поштом, али само онда пошто се новац пошље. За то се умољавају сви они који би жељели ову књигу:

да пошаљу готов новац, да означе мјесто пребивања и поштоју пошту.

Умољавају се сва славна уредништва српских и хрватских листова, да би овај оглас у својим органима препечатали у цијелости.

Књига се може добити у трговини Васа Пипера на Цетињу, и у књижари Шпира Петровића у Котору.

Цетиње, 7 Септембра 1890.

Видак Отовић,

учитељ.

О Г Л А С И.

Жигосане поштанске марке!

као и „отворена писма“ купујем у свакој количини, по највишој цијени, исто продајем и мијењам, само тражим понуде и пошлјке. Првом поштом шаљу се новци.

Weiss H. J.

Papir- u. Briefmarkenhandlung

Budapest, Museumring. 29.

(Основано 1876)

(5—6)

ПОШТАНСКЕ МАРКЕ ЦРНОГОРСКЕ, УПОТРЕБЉЕНЕ.

Ко ми пошље 50—100 употребљених поштанских марака црногорских, добиће у замјену исто толико употребљених пошт. марака швајцарских старог издања, сваке врсте.

Адреса моја.

Eugène Burgi.

Zürich, 145 Seefeldstrasse.

За цијелу Француску

набављам извјештаје о приликама породичним, трговачким, финансијским, индустријским, политичким, судским и другим.

Јемчим за истинитост. За један извјештај дописом плаћа се 10 франака.

Обратите се на

P. Erard

52 rue des Pyrenées

Paris.

БЕЧ. ГОСТИОНИЦА И РЕСТОРАН БЕЧ. „КОД БИЈЕЛОГ ВУКА“.

У сриједи унутрашњег града, према грчкој цркви, на сто корака од Стеванова трга, од главне царинарнице, паробродске станице и поште.

70 лијенијех камара, од 1 франка и 50 сант. дневне и 24 франка мјесечно. Потпуно издржање 80 франака. Права бечка кухиња. Домаћи говоре француски, руски, српски, бугарски, енглески и италијански. Послуга бесплатна. Потписани моли путнике, да к њему долазе.

Антоније Суц,

гостионичар и ресторатер.

!!! АКО ХОЋЕТЕ !!!

добро и јефтино пазарити, наручите брзо за мушке:

Једно цијело одијело од стофе, фино, нов начин (капут, предук и гаће) добро рађено, прије за фиор. 18 —, сад за фр. 10 —.

Исто одијело, прве врсте, прије фиор. 22. —, сад фр. 14. —.

Исто одијело, особите врсте, прије фиор. 30. —, сад фр. 18. —.

За дјетиће од 8—16 година.

Цијело одијело од стофе, фино, одабрана кроја (капут, предук и гаће) прије фр. 15. —, сад фиор. 8. —.

Исто одијело, прве врсте, прије фиор. 22. —, сад фр. 12. —.

За дјецу од 2—10 год.

Цијело одијело, најфиније опреме, прије фиор. 7.50., сад фиор. 3.80.

Исто одијело, прве врсте, прије фр. 12. —, сад фр. 5.50

Исто одијело, особите врсте, прије фр. 18. —, сад фр. 8. —.

При наруџбинама молимо да се мотри на ово:

При одијелима за одрасле молимо назначити тачно у сантиметрима ширину груди и дужину крока, а за дјетиће и дјецу доба живота. Шаље се одмах тек се пошље новац, илина исплату на пошти (ривалсу).

Особита напомена: Сва поменута роба најбоље је врсте и продаје се по ту нечувено малу цијену само ради превелике стоварене отовине.

KLEIN'S

Internationales Waaren-Exporthaus

Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(21—25)

!!! С В А К О !!!

!! УШТЕДИ 100 НА 100 !!

АКО НАРУЧИ ОВЕ СТВАРИ:

Цијеле гаће (чакшире) од стофе, енглеске, (сваке мјере), прије фр. 4. —, сад фр. 1.55.

Цијеле гаће од стофе (сваке мјере) прве врсте, прије фр. 4.80, сад фр. 1.95.

Цијеле гаће од стофе (сваке мјере) особите врсте, прије фр. 6. —, сад фр. 2.80.

Дјечја одијела за праће, од 2—10 год., праве боје по фиор. 1.30, 1.50-1.80 до 2.20.

Гаће за праће, пртене, за радине сваког посла од 90 новч. до фр. 1.80.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, фина до 6 год., прије фр. 2, сад 90 н.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, од најфинија кретона, до 6 година, прије фр. 3. —, сад фр. 1.10.

Женске кошуље везене, од поставе обичног, прије фр. 1.50, сад 80 н.

Женске кошуље везене, од фина поставе, прије фр. 2.20, сад фр. 1.10.

Женске кошуље од пифона, врло фино везене, прије фр. 2.10, сад фр. 1.20.

Радничке кошуље, најтеже врсте у све боје по 80 новч., 90 новч., фр. 1. —, фр. 1.10.

Стофа за цијелокупно прољеће или љето одијело у све боје за највишег човјека фр. 4. —.

Одабран клобук, најновија чина фр. 1.50.

Ко буде наручио клобука, да изводи назначити обим главе, за гаће ширину крока (дужина ноге изнутра) у сантиметр, за дјецу доба живота. Вриједи зајета да сваки покуша наручити што, да се увјери о ванредној јефтиниости и ваљаности робе. Шаље се одмах тек се пошље новац или на исплату на пошти. Молимо да се добро мотри на адресу:

KLEIN'S

Internationales Export-Waarenhaus

Wien, I., Kohlmessergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(21—25)